

TEHNICI DE CERCETARE SOCIOLOGICĂ. GENERALITĂȚI. METODOLOGIE

Sef Lucr. Dr. Mihail Cristian Pîrlog, Asist. Univ. Dr. Dan Bondari

Metoda.

- Metoda este ansamblul de procese și tehnici folosite în activitatea de cercetare științifică.
- În sociologie metoda se referă la ansamblul procedeeelor și tehnicilor de culegere și prelucrare ale datelor empirice, în vederea confirmării sau infirmării unor teorii sau ipoteze științifice.

Metodologia.

- Metodologia se referă la procesul de cercetare, la perspectiva teoretică adoptată în procesul cunoașterii realității de către cercetător.
- În sociologie, inclusiv în sociologia medicală, sunt utilizate trei perspective metodologice complementare:
 - perspectiva pozitivistă (studiază cauzele fenomenelor socio-medicale)
 - perspectiva fenomenologică sau interpretativă (dezvăluie sensul actelor socio-medicale)
 - perspectiva critică (studiază structurile sociale opresive, inegalitățile sociale și rolul lor în dinamica vieții socio-medicale).

Metoda de cercetare sociologică (I)

- Include următoarele elemente:
 - enunțurile teoretice fundamentale admise ca referințe pentru structura paradigmatică a unei teorii ce se transformă în principii metodologice de abordare a realității sociale.
 - metodele și tehnicile de culegere a datelor empirice (observația, experimentul, ancheta, studiul de caz, experimentul clinic, trialurile clinice).

Metoda de cercetare sociologică (II)

- Include următoarele elemente:
 - tehnicile și procedurile de prelucrare a datelor empirice, de ordonare, sistematizare și corelare a acestora, pentru dezvăluirea semnificațiilor lor teoretice.
 - procedeele de analiză, interpretare și construcție sau reconstrucție teoretică, pe baza setului de date empirice, în vederea elaborării de descrieri, tipologii, explicații și predicții teoretice.

Cercetarea sociologică (I)

- Include următoarele etape:
 - alegerea problemei, a temei de cercetare în funcție de teoriile sociologice relevante și de experiența de cercetare în domeniu
 - studiul bibliografiei, pentru a afla ce alte cercetări s-au mai întreprins în domeniul temei alese, delimitarea clară a obiectivelor cercetării

Cercetarea sociologică (II)

- Include următoarele etape:
- operaționalizarea conceptelor, care presupune:
 - definirea conceptelor din punct de vedere teoretic
 - meditația asupra diferitelor aspecte ale conceptului și descompunerea sa în dimensiuni ce acoperă sensul conceptului investigat
 - elaborarea indicatorilor fiecărei dimensiuni
 - selectarea unuia sau mai multor indicatori pentru fiecare dimensiune
 - elaborarea de întrebări adecvate pentru a culege cu ajutorul lor informații pertinente despre fiecare indicator
 - stabilirea ipotezelor de lucru

Cercetarea sociologică (III)

- Include următoarele etape:
- alegerea metodelor și tehnicilor de investigație cele mai adecvate:
 - observația propriu-zisă, care poate fi exterioară sau coparticipantă, cercetătorul implicându-se în viața grupului cercetat
 - interviul, realizat direct sau prin telefon pe baza unui ghid de interviu
 - ancheta, folosind chestionarul drept instrument de cercetare, care poate fi directă sau indirectă (cu autocompletare)

Cercetarea sociologică (IV)

- Include următoarele etape:
- alegerea metodelor și tehnicilor de investigație cele mai adecvate:
 - analiza documentelor sau analiza secundară a datelor înregistrate în biografii, documente scrise personale sau instituționale, statistici oficiale, etc.
 - experimentul social care presupune analiza relațiilor dintre variabila independentă și cea dependentă în grupul experimental comparat cu grupul de control, mai des întâlnit în psihologie și psihologia socială
 - analiza de conținut pentru desprinderea conținutului tematic dominant prezent în materiale scrise.

Cercetarea sociologică (V)

- Include următoarele etape:
- construcția instrumentelor de cercetare (chestionarul și interviul) care trebuie să îndeplinească următoarele cerințe majore:
 - fidelitatea reprezintă capacitatea de a reproduce în mod consistent anumite însușiri constante ale mediului studiat. Un instrument de măsurare aplicat în mod repetat la același obiect va da aceleași rezultate de fiecare dată.
 - validitatea desemnează capacitatea instrumentului de măsurare de a dezvălui ceea ce urmărește să obțină prin cercetare, precizia cu care datele empirice măsoară dimensiunile conceptului cercetat.

Cercetarea sociologică (VI)

- Include următoarele etape:
- construcția instrumentelor de cercetare (chestionarul și interviul) care trebuie să îndeplinească următoarele cerințe majore:
 - fiabilitatea anchetelor depinde de fiabilitatea instrumentului de cercetare (chestionarul), respectându-se în acest sens următoarele norme:
 - întrebările să nu fie prea generale și imprecise
 - să se folosească un limbaj accesibil pentru subiecți, să se elibereze de prejudecățile operatorului
 - întrebările să fie lipsite de ambiguități
 - cuvintele vagi, care atrag răspunsuri vagi, trebuie evitate

Cercetarea sociologică (VII)

- Include următoarele etape:
- delimitarea universului de studiu și a eșantionului, eșantionul reprezentativ constituind o colecție de cazuri din populația investigată, care din punct de vedere statistic este tipică pentru populația respectivă.
- organizarea activității practice de cercetare, planificându-se desfășurarea în timp a studiului, procurarea și distribuirea mijloacelor materiale și stabilirea sarcinilor fiecărui membru al echipei de cercetare.

Cercetarea sociologică (VIII)

- Include următoarele etape:
- inițierea și realizarea studiului pilot, o modalitate de testare a validității și fidelității instrumentelor de culegere a datelor, familiarizarea operatorilor și obținerea de sugestii pentru prelucrarea datelor. Poate include două etape: studiul pre-pilot, în care se testează doar proiectul de chestionar sau interviu și studiul pilot complet, în care se verifică toate fazele cercetării, pe un grup mai mic decât eșantionul proiectat.

Cercetarea sociologică (IX)

- Include următoarele etape:
- culegerea datelor se realizează de către cercetător cu ajutorul metodelor, tehnicilor și instrumentelor de cercetare aplicate populației selectate în eșantion, reprezentând o măsurare a unor variabile empirice stabilite prin procesul de operaționalizare a conceptelor. Pentru ca procesul de cercetare să fie eficient, datele trebuie să fie fiabile și valide, măsurarea fiabilă presupunând precizie și lipsă de distorsionare sistematică (bias).

Cercetarea sociologică (X)

- Include următoarele etape:
- factori de variație a datelor culese, care determină precizia studiului, împărțiți în mai multe categorii:
 - variație intra-observatori
 - variație inter-observatori
 - variația instrumentelor de măsurare
 - variația subiecților